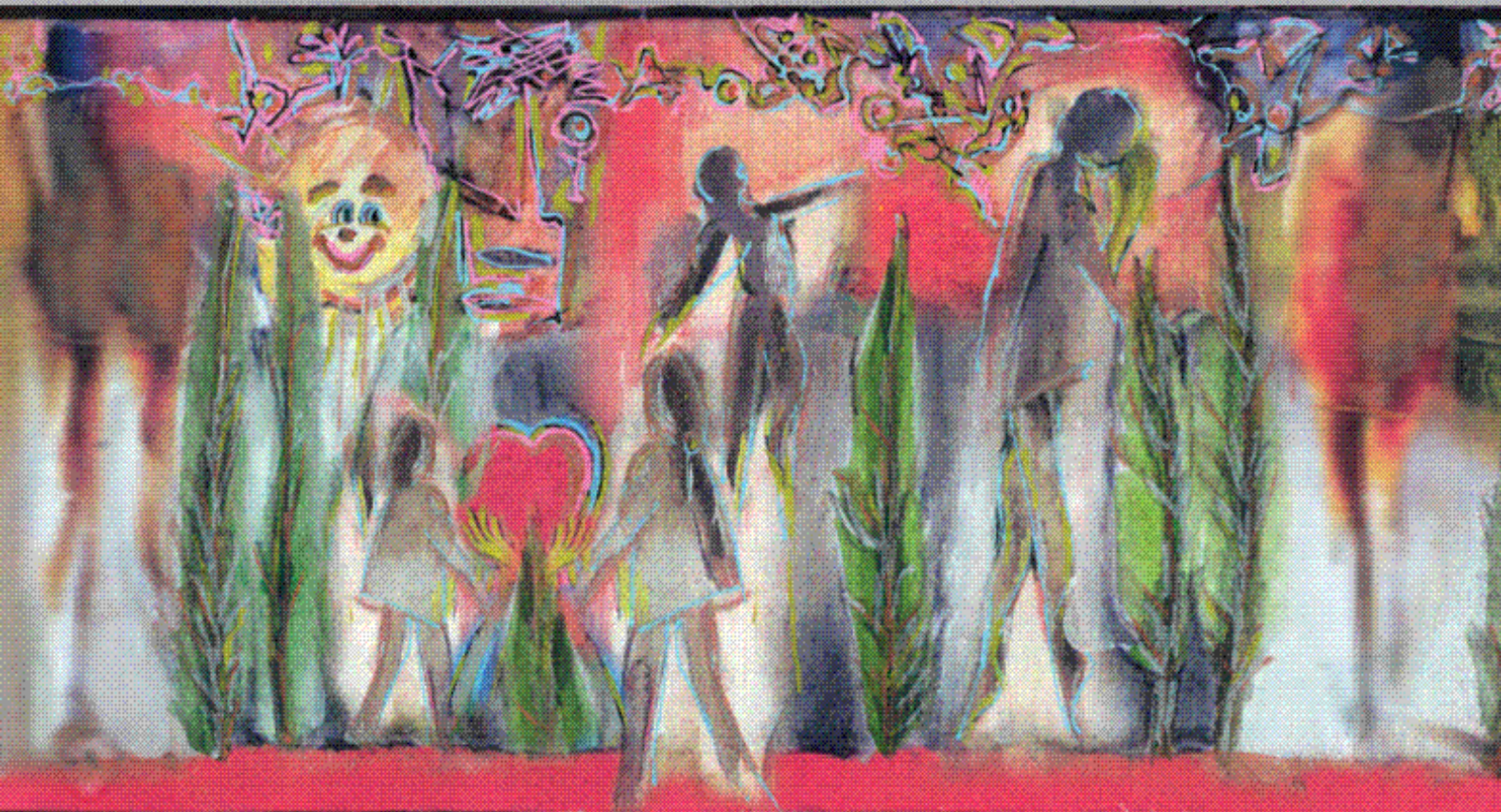

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

*για Μαθητές
με Πολλαπλές Αναπηρίες*

Οδηγος για Τυφλοκώφους Μαθητές

ΑΘΗΝΑ 2004

ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΤΥΦΛΟΚΩΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΣΤΟΧΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΑΣ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ. ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΗΝ ΤΥΦΛΟΚΩΦΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΥΦΛΟΚΩΦΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ. 5

1.1.	ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΥΦΛΟΚΩΦΩΣΗΣ.	5
1.2.	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.	6
1.3.	... ΚΑΙ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ.	8
1.4.	ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΤΥΦΛΟΚΩΦΩΝ.	12
1.5.	Η ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΚΩΦΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΕ 4 ΟΜΑΔΕΣ.	13
1.6.	ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΚΩΦΟΥ ΑΤΟΜΟΥ.	14
1.7.	ΑΙΤΙΑ ΤΥΦΛΟΚΩΦΩΣΗΣ – ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ.	15
1.8.	ΤΥΦΛΟΚΩΦΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ.....	16
1.9.	ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΥΘΡΑΣ	17
1.10.	ΤΟ ΣΥΝΔΡΟΜΟ USHER.	18

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ. ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΚΩΦΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ. 20

2.1.	Η ΔΙΑΓΝΩΣΗ.	20
2.2.	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.	21
2.3.	ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ.	23
2.4.	ΠΙΚΤΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗ.	24
2.5.	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.	25
2.6.	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΥΦΛΟΚΩΦΩΝ.	25
2.7.	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ.	27
2.8.	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ.	28
2.9.	ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΤΥΦΛΟΚΩΦΩΝ.	29
2.10.	ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ.	30
2.11.	ΠΑΙΖΟΝΤΑΣ.....	31
2.12.	ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ.	31
2.13.	ΚΙΝΗΣΗ ΓΕΜΑΤΗ ΣΚΟΠΟ.....	33
2.14.	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΙΔΙ.....	34
2.15.	ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ.	35
2.16.	ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ	36

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ. 38

3.1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ...	38
3.2.	ΣΚΕΨΕΙΣ...	39
3.3.	ΒΗΜΑΤΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ...	40
3.4.	ΕΚΤΙΜΗΣΗ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ...	40
3.5.	Ο ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ...	44
3.6.	ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ...	44
3.7.	ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ...	45
3.8.	ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΓΙΑ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ...	45

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.

5.1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.	57
5.2.	ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ.	57
5.3.	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ.	58
	5.3.1. ΤΟ ΔΩΜΑΤΙΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	58
	5.3.2. ΟΡΓΑΝΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΔΩΜΑΤΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	59
	5.3.3 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ – ΑΝΑΓΛΥΦΑ ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΑ- ΦΩΤΙΣΜΟΣ - ΗΧΟΙ	60
	5.3.4. ΔΩΣΤΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ.	61
5.4.	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ.	61
	5.4.1. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ: ΠΩΣ ΝΑ ΑΡΧΙΣΕΙΣ.	61
	5.4.2. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.	63
	5.4.3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ.	65
	5.4.4. ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗΣ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.	69
5.5.	Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ.	70
	5.5.1. ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΣΠΙΤΙΟΥ.	70
	5.5.2. ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ.	71
	5.5.3. Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ.	71

6 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

6.1.	ΜΕΛΑΓΧΡΩΣΤΙΚΗ ΑΜΦΙΒΛΗΣΤΡΟΕΙΔΟΠΑΘΕΙΑ.	73
6.2.	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΔΥΟ ΕΡΕΥΝΩΝ.	77
6.3.	ΔΑΚΤΥΛΟΛΟΓΙΑ – ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ.	81
6.4.	ΔΑΚΤΥΛΟΛΟΓΙΑ – ΙΤΑΛΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ.	82
6.5.	ΔΑΚΤΥΛΟΛΟΓΙΑ – ΓΑΛΛΙΚΟ ΑΛΦΑΒΗΤΟ.	83
6.6.	ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ.	84
6.7.	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.	88
6.8.	ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ.	89
6.9.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.	90

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΕΡΓΟ:

ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΣΗ-ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
(2003ΣΕ04530072)

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΡΓΟΥ: Λαμπροπούλου Βενέττα, τ.Αντιπρόεδρος Π.Ι., τ.Πρόεδρος του Τμήματος Ειδικής Αγωγής Π. Ι., Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής Πανεπιστήμιο Πατρών.

ΜΕΤΡΟ: 1.1

ΕΝΕΡΓΕΙΑ: 1.1.4 «Αναβάθμιση και επέκταση του θεσμού της εκπαίδευσης ατόμων με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ) στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση» ΠΡΑΞΗ Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ: 1.1.4.α

ΔΡΑΣΗ Β': ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Μαρκάκης Εμμανουήλ, Επίτιμος Ειδικός Πάρεδρος Ειδικής Αγωγής Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΤΥΦΛΟΚΩΦΩΣΗΣ

ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.

Ορφανός Πέτρος: Δάσκαλος, Ειδικός Παιδαγωγός,
Υποψήφιος Διδάκτορας.

Αθήνα 2004

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η Ειδική Αγωγή παρουσιάζει σημαντική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας. Το νομικό πλαίσιο, ιδιαίτερα όπως διαμορφώθηκε με τον νόμο 2817/2000 έχει εκσυγχρονιστεί και εναρμονισθεί με την Ευρωπαϊκή πολιτική για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και την ενσωμάτωση των μαθητών με ειδικές ανάγκες μέσα στα κοινά σχολεία. Έχουν, επίσης, δημιουργηθεί αρκετές και διαφορετικές σχολικές δομές, όπως για παράδειγμα τα Τμήματα Ένταξης μέσα στα σχολεία της γενικής εκπαίδευσης, τα Ειδικά Σχολεία για διάφορες κατηγορίες μαθητών με ειδικές ανάγκες, τα Προγράμματα Συνεκπαίδευσης, τα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, τα ΤΕΕ Ειδικής Αγωγής, τα Κέντρα Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης των Μαθητών με Ειδικές Ανάγκες, κλπ. Ακόμα έχουν υλοποιηθεί πολλά προγράμματα ευαισθητοποίησης, επιμόρφωσης και εξειδίκευσης των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη διδασκαλία μαθητών με διαφορετικές ειδικές ανάγκες.

Παρόλα αυτά όμως πολλά προβλήματα παραμένουν άλυτα, ενώ ανακύπτουν συνεχώς καινούρια με τη λειτουργία των νέων δομών ειδικής αγωγής και την αύξηση του πληθυσμού των μαθητών με ειδικές ανάγκες στα σχολεία της γενικής εκπαίδευσης. Η έλλειψη συγκεντρωτικών στοιχείων για το χώρο της Ειδικής Αγωγής είναι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα. Για παράδειγμα, σήμερα λειτουργούν στη χώρα πάνω από 300 σχολικές μονάδες ειδικής αγωγής, για τις οποίες υπάρχουν ελάχιστα στοιχεία. Ιδιαίτερα περιορισμένα είναι τα στοιχεία που αφορούν τους μαθητές και τις μαθήτριες με ειδικές ανάγκες, τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αλλά και τα χαρακτηριστικά των προγραμμάτων που παρακολουθούν. Η τελευταία έκθεση σχετικά με τη δομή και τον πληθυσμό της Ειδικής Αγωγής δημοσιεύτηκε το 1994 με βάση στοιχεία του 1989 (Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής, 1994). Από τότε δεν έγινε καμιά συστηματική προσπάθεια χαρτογράφησης του χώρου της Ειδικής Αγωγής.

Η παραπάνω κατάσταση σε συνδυασμό με την ενεργητική και σημαντική προσπάθεια της Πολιτείας τα τελευταία χρόνια για αναδιοργάνωση και βελτίωση της Ειδικής Αγωγής, αναδεικνύει την αναγκαιότητα και τη σημασία της χαρτογράφησης. Η εκπόνηση και η υλοποίηση ενός σοβαρού προγραμματισμού ανάπτυξης του χώρου, προφανώς, απαιτεί γνώση σχετικά με τον πληθυσμό που εξυπηρετείται, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του. Η κατανομή των πόρων συνολικά και ειδικότερα, η ίδρυση νέων μονάδων Ειδικής Αγωγής, η επιλογή τύπων σχολικών μονάδων, η εξειδίκευση και η προετοιμασία κατάλληλων στελεχών προϋποθέτει τη χαρτογράφηση του χώρου της Ειδικής Αγωγής. Η χαρτογράφηση της Ειδικής Αγωγής είναι αναγκαία, επίσης, για οποιαδήποτε επιστημονική μελέτη που θα επιτρέψει έναν εθνικό σχεδιασμό για την Ειδική Αγωγή μακριά από μιμητισμούς, στηριγμένο στις πραγματικές ανάγκες, χαρακτηριστικά και δυνατότητες της ελληνικής πραγματικότητας.

Τα τελευταία χρόνια παγκόσμια αλλά και στη χώρα μας, έχει εδραιωθεί η άποψη πως όλοι οι μαθητές, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε ιδιαίτερη ανάγκη ή χαρακτηριστικό που διαφοροποιεί την εθνική, πολιτισμική ή κοινωνική τους ταυτότητα, πρέπει να έχουν ίσες ευκαιρίες μάθησης με τους υπόλοιπους μαθητές μέσα σε ένα σχολείο για όλους. Η παροχή ίσων ευκαιριών υπερβαίνει την ισότητα στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, περιλαμβάνοντας και τη διαφοροποίηση-προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος συνολικά. Η διασφάλιση, δηλαδή, της ύπαρξης ίσων ευκαιριών προϋποθέτει από τη μια την ενσωμάτωση των αρχών της Ειδικής Αγωγής σε αυτές του γενικού αναλυτικού προγράμματος, και από την άλλη, τη λήψη μέτρων ώστε να διασφαλίζονται οι ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών καθώς και οι συνθήκες για την επιτυχή εφαρμογή της ένταξης/συνεκπαίδευσης. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών της Γενικής Εκπαίδευσης είναι ευέλικτα, ενώ παρέχονται παράλληλα και διαφοροποιημένα ή ειδικά ΑΠΣ για κάθε κατηγορία μαθητών με ειδικές ανάγκες, όπως συμβαίνει στις χώρες της Ευρώπης.

Στην Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι η Ειδική Αγωγή λειτουργεί οργανωμένα πάνω από 25 χρόνια, δεν έχουν αναπτυχθεί μέχρι σήμερα κατάλληλα αναλυτικά προγράμματα, που να αντα-

ποκρίνονται στο σύνολο των ειδικών αναγκών των μαθητών. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την έντονη διαφοροποίηση του περιεχομένου αλλά και των στόχων διδασκαλίας στις διάφορες μονάδες Ειδικής Αγωγής ή την ανεπιτυχή προσπάθεια εφαρμογής του αναλυτικού προγράμματος της γενικής εκπαίδευσης. Οι παραπάνω συνθήκες θέτουν σε σοβαρή αμφισβήτηση την αποτελεσματικότητα της παρεχόμενης Ειδικής Αγωγής στη χώρα μας. Ακόμη, αμφισβητείται, η ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση στο βαθμό που δεν εφαρμόζεται το ίδιο αναλυτικό πρόγραμμα σε όλες τις σχολικές μονάδες Ειδικής Αγωγής.

Οι σύγχρονες συνθήκες εκπαίδευσης και ένταξης των παιδιών με ειδικές ανάγκες στο σχολείο, στην εργασία και συνολικά στην κοινωνία αναδεικνύουν επιτακτικά την ανάγκη για ουσιαστική και συστηματική προσέγγιση της εκπαίδευσης τους. Σήμερα, η Ειδική Αγωγή είναι διεθνώς ένας επιστημονικός χώρος και έχει απομακρυνθεί από τις προνοιακές-ιατρό κεντρικές αντιλήψεις του παρελθόντος. Τα ερευνητικά δεδομένα της τελευταίας εικοσαετίας τεκμηριώνουν τις μαθησιακές ικανότητες των μαθητών με ειδικές ανάγκες και τις δυνατότητες εκπαιδευτικής, επαγγελματικής και κοινωνικής τους ένταξης στο βαθμό που δεχθούν κατάλληλη εκπαίδευση. Οι σχολικές μονάδες Ειδικής Αγωγής δεν αποτελούν χώρο θεραπείας ή φύλαξης των παιδιών με ειδικές ανάγκες, αλλά χώρο εκπαίδευσης και μάθησης. Όμως, για να είναι εφικτή η υλοποίηση μιας συστηματικής, επιστημονικής και κατάλληλης εκπαίδευσης, είναι απαραίτητη η ύπαρξη κατάλληλων αναλυτικών προγραμμάτων, που να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε κατηγορίας αλλά και κάθε παιδιού στην ειδική αγωγή, ώστε να μπορεί να υλοποιείται η εξατομικευμένη εκπαίδευση του.

Στο νόμο 2817/2000 της Ειδικής Αγωγής ορίζονται σαφώς οι κατηγορίες μαθητών που έχουν ειδικές ανάγκες και η υποχρέωση του σχολείου και της πολιτείας να εφαρμόσει ειδικά προγράμματα, μεθόδους και υλικό, ώστε να διευκολυνθεί η εκπαίδευση τους στα πλαίσια κυρίως της γενικής εκπαίδευσης.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο εκπόνησε πρόσφατα Ενιαίο Διαθεματικό Πλαίσιο και νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών. Η προσπάθεια αυτή έγινε για να εναρμονισθούν τα Προγράμματα Σπουδών της γενικής εκπαίδευσης με τα καινούργια δεδομένα της κοινωνίας της πληροφορίας και της γνώσης, της πολύ πολιτισμική της αλλά και της αναγνώρισης των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών και των δικαιωμάτων τους για ένταξη και ισότιμη εκπαίδευση σε ένα ενιαίο σχολείο.

Για πρώτη φορά στα προγράμματα αυτά γίνονται αρκετές αναφορές στους μαθητές με ειδικές ανάγκες. Παρ' όλα αυτά και ενώ δημιουργούνται κάποιες ευνοϊκές συνθήκες στο γενικό σχολείο, οι μαθητές με ειδικές ανάγκες χωρίς κατάλληλες προσαρμογές ή διαφοροποιημένα ΑΠΣ συναντούν τεράστια εμπόδια στην εκπαίδευση τους.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ανταποκρινόμενο στις παραπάνω ανάγκες του χώρου της Ειδικής Αγωγής ανέλαβε την υλοποίηση ενός αρκετά φιλόδοξου προγράμματος με σκοπό α) την πλήρη χαρτογράφηση του χώρου της Ειδικής Αγωγής και β) τη μελέτη και εκπόνηση/ προσαρμογή Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών (ΑΠΣ) για διαφορετικές κατηγορίες μαθητών με ειδικές ανάγκες. Το πρόγραμμα αυτό εντάχθηκε στο 2^ο Επιχειρηματικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (2^ο ΕΠΕΑΕΚ) του ΥΠΕΠΘ και υλοποιήθηκε κατά τη διάρκεια 2003-2004. Λόγω της έλλειψης Συμβούλων και Παρέδρων στο Π.Ι. εξειδικευμένων σε διάφορες κατηγορίες Ειδικών Αναγκών, τον συντονισμό των ΑΠΣ για κάθε κατηγορία μαθητών ανέλαβαν ειδικοί του χώρου, κυρίως Πανεπιστημιακοί, δάσκαλοι, οι οποίοι συγκρότησαν συγγραφικές ομάδες για κάθε κατηγορία ειδικών αναγκών.

Την ευθύνη για τη σύνταξη των ΑΠΣ για τους μαθητές με βαριά νοητική καθυστέρηση ανέλαβε ο κ. Σπυρίδων Σούλης, Επίκουρος Καθηγητής Ειδικής Αγωγής του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Τη σύνταξη ΑΠΣ για μαθητές με ελαφριά και μέτρια νοητική καθυστέρηση ανέλαβε η Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής του ΠΤΔΕ του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Σταυρούλα Πολυχρονοπούλου. Την ευθύνη των ΑΠΣ για τους μαθητές με προβλήματα όρασης ανέλαβε η Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής του ΠΤΝ του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Αθηνά Σιδέρη και των ΑΠΣ για τους μαθητές με κινητικές αναπηρίες η Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής των ΤΕΦΑΑ Αθηνών κ. Δήμητρα Κουτσούκη. Την ανάπτυξη ΑΠΣ για τους μα-

θητές με προβλήματα ακοής ανέλαβε η υπογράφουσα, ενώ το ΑΠΣ για την Ελληνική Νοηματική Γλώσσα ο Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής του Π.Ι. κ. Βασίλης Κουρμπέτης. Τα ΑΠΣ για παιδιά με αυτισμό ανέλαβε η Λέκτορας Ειδικής Αγωγής του ΠΤΕΑ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κ. Σοφία Μαυροπούλου, τα ΑΠΣ για τα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Ε.Ε.Κ.) ανέλαβε ο κ. Γεώργιος Αλεβίζος, διευθυντής του ΕΕΕΕΚ Καλλιθέας, ενώ τα ΑΠΣ των ΤΕΕ Ειδικής Αγωγής η Πάρεδρος του Π.Ι. κ. Μαρία Δροσινού. Τη σύνταξη ειδικού πλαισίου ΑΠΣ για παιδιά με πολλαπλές αναπηρίες- τυφλοκωφά ανέλαβε ο ειδικός στο αντικείμενο εκπαιδευτικός κ. Πέτρος Ορφανός. Επίσης, η κ. Ιωάννα Λόξα ανέλαβε τη σύνταξη οδηγού ΑΠΣ για τους μαθητές με ιδιαίτερες ικανότητες και ταλέντα, οι οποίοι έχουν συμπεριληφθεί ως κατηγορία μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες πρόσφατα στο νόμο της Ειδικής Αγωγής. Τον συντονισμό όλων των ομάδων ανάπτυξης των ΑΠΣ ανέλαβε ο ε.τ. Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου κ. Εμμανουήλ Μαρκάκης.

Η χαρτογράφηση του χώρου της Ειδικής Αγωγής έγινε σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής του ΥΠΕΠΘ (τον Διευθυντή κ. Κωνσταντίνο Θηβαίο και τη Γενική Διευθύντρια κ. Ελένη Τσάπρα). Τον όλο συντονισμό της δράσης αυτής ανέλαβε η κ. Σουζάνα Παντελιάδου, Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής του ΠΤΕΑ του Πανεπιστημίου της Θεσσαλίας. Τα αποτελέσματα της χαρτογράφησης περιλαμβάνονται σε ειδικό τόμο, ο οποίος διατίθεται από το Π.Ι. και το ΥΠΕΠΘ (Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής). Περιλαμβάνει μια λεπτομερειακή καταγραφή α) του μαθητικού πληθυσμού που φοιτά στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής (ΣΜΕΑ), β) των δομών της Ειδικής Αγωγής, γ) των εκπαιδευτικών και των εργαζομένων στο χώρο της Ειδικής Αγωγής, δ) των φορέων που δραστηριοποιούνται στην Ειδική Αγωγή και ε) της σχετικής νομοθεσίας.

Τα στοιχεία της χαρτογράφησης προέκυψαν από την ανάλυση 1.192 ερωτηματολογίων που στάλθηκαν σε όλες τις μονάδες Ειδικής Αγωγής καθώς και από συνεντεύξεις και στοιχεία που αντλήθηκαν από άλλες πηγές. Ο τόμος της χαρτογράφησης είναι ένας χρήσιμος τόμος για τους ενδιαφερόμενους φορείς και τους Επιστήμονες. Περιλαμβάνει αρκετά συγκεντρωτικά και αναλυτικά στοιχεία τα οποία διατίθενται και ηλεκτρονικά. Η πλούσια βάση δεδομένων που έχει ειδικά σχεδιαστεί μπορεί να εγκατασταθεί στις ηλεκτρονικές σελίδες του Π.Ι. ή του ΥΠΕΠΘ έτσι ώστε να αποτελεί πηγή ενημέρωσης και να εμπλουτίζεται συνεχώς.

Η ανάπτυξη των ΑΠΣ Ειδικής Αγωγής περιλαμβάνει 6 κατηγορίες μαθητών με ειδικές ανάγκες: α) με βαριά και μέτρια-ελαφριά νοητική καθυστέρηση, β) με προβλήματα ακοής, γ) με προβλήματα όρασης, δ) με κινητικές αναπηρίες, ε) με αυτισμό, ζ) με πολλαπλές αναπηρίες (τυφλοκωφά).

Για την κατηγορία των μαθητών με Μαθησιακές Δυσκολίες θα αναπτυχθούν ΑΠΣ σε επόμενη φάση σύμφωνα με το σχεδιασμό του Π.Ι. και του 2ου ΕΠΕΑΕΚ.

Για καθεμία από τις παραπάνω 6 κατηγορίες ειδικών αναγκών αναπτύχθηκαν ειδικά ΑΠΣ ή έγιναν κατάλληλες προσαρμογές ή διαφοροποιήσεις των ΑΠΣ γενικής εκπαίδευσης σύμφωνα με τις συγκεκριμένες ανάγκες κάθε κατηγορίας. Έτσι για τους μαθητές, για παράδειγμα, με κινητικές αναπηρίες ή αυτούς με προβλήματα όρασης ή ακοής, κλπ, όπου κρίθηκε απαραίτητο από τις ειδικές ομάδες συγγραφής των ΑΠΣ, χρησιμοποιήθηκαν αυτούσια ή με ελάχιστες διαφοροποιήσεις τα ΑΠΣ της γενικής εκπαίδευσης του Π.Ι. Αυτό απαιτούσε προσεκτική μελέτη και γνώση των ΑΠΣ της γενικής εκπαίδευσης από όλες τις ομάδες καθώς και γνώση των αναγκών κάθε κατηγορίας. Οι όποιες διαφοροποιήσεις ή η ανάπτυξη για μερικά μαθήματα ειδικών ΑΠΣ έγιναν μόνο για τις κατηγορίες των μαθητών που κρίθηκε αναγκαίο από τους ειδικούς. Για μερικές κατηγορίες μαθητών αναπτύχθηκαν (ή έγιναν προσαρμογές) ΑΠΣ τόσο για την πρωτοβάθμια όσο και για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ για άλλες κατηγορίες μαθητών, όπως για παράδειγμα για τους μαθητές με νοητική καθυστέρηση, αυτισμό, κλπ, αναπτύχθηκαν ΑΠΣ πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ΕΕΕΕΚ και ΤΕΕ Ειδικής Αγωγής.

Συνολικά εργάστηκαν για το έργο της χαρτογράφησης και των ΑΠΣ Ειδικής Αγωγής 170 άτομα, στην πλειοψηφία τους εκπαιδευτικοί που εργάζονται σε διάφορες μονάδες Ειδικής Αγωγής. Πολλοί από τους συμμετέχοντες έχουν μακροχρόνιες σπουδές και εμπειρία στο χώρο της εκπαίδευσης των μαθητών με ειδικές ανάγκες. Συμμετείχαν, επίσης, όλοι οι συνάδελφοι από

τα Πανεπιστήμια της χώρας με εξειδικευμένες γνώσεις σε κάποια κατηγορία ειδικών αναγκών. Τα μέλη του Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Π.Ι. καθώς και άλλοι ειδικοί από την Ελλάδα και το εξωτερικό συμμετείχαν ως αξιολογητές.

Γενικά το θεωρητικό φιλοσοφικό υπόβαθρο που πλαισίωσε το έργο αυτό αντλήθηκε από τα νέα δεδομένα της επιστήμης σχετικά με την ένταξη και την ισότιμη εκπαίδευση των μαθητών με ειδικές ανάγκες. Ο απώτερος σκοπός του έργου αυτού ήταν διττός:

α) να συγκεντρωθούν στοιχεία για τη χαρτογράφηση που να επιτρέπουν τον προγραμματισμό της ενσωμάτωσης της Ειδικής Αγωγής στο ενιαίο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας,

β) να δημιουργηθούν προοπτικές μέσω των ΑΠΣ για υψηλής ποιότητας, απαιτητικής, ισότιμης και κατάλληλης εκπαίδευσης για όλους τους μαθητές με ειδικές ανάγκες που φοιτούν στις διάφορες δομές του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Οι στόχοι αυτοί αποτέλεσαν και το κυριότερο κίνητρο όλων όσων εργάστηκαν συλλογικά, συντονισμένα, εντατικά και με ενθουσιασμό, για να ολοκληρωθεί το έργο αυτό με την υποστήριξη του Π.Ι., του ΥΠΕΠΘ και του 2^{ου} ΕΠΕΑΕΚ.

Βενέττα Λαμπροπούλου,
Καθηγήτρια Ειδικής Αγωγής
Επιστημονική Υπεύθυνη του Έργου

[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ](#)

ΣΤΟΧΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΑΣ.

Απόψεις και σκέψεις των ίδιων των τυφλοκωφών και των γονέων τους.

.....«**Ανοιγοντας ένα παράθυρο στον κόσμο**», του Ντανιέλ Αλβαρές, προέδρου των τυφλοκωφών.

Από τη στήλη Ελεύθερο Βήμα του περιοδικού PERFILES.

«Τώρα έχω μάθει πολλά. Γνωρίζω αυτό που υπάρχει γύρω μου επειδή έχω μάθει να επικοινωνώ, επειδή έχω μάθει να περπατώ μόνος μου στον κήπο και να χαϊδεύω τα λουλούδια με τα δικά μου χέρια....

Ίσως φτάσουμε όλους τους στόχους μας. Όμως, αυτό δεν είναι ένα πρόβλημα κοινό σε όλους τους ανθρώπους; Φυσικά, για μας τους Τυφλοκωφούς είναι πολύ δυσκολότερα τα πράγματα λόγω της διπλής αναπηρίας μας. Πέρα όμως από αυτή την αναπηρία και τις επιπτώσεις της, όλοι έχουμε τις ίδιες ανάγκες, τους ίδιους πόθους, τους ίδιους σκοπούς. Λόγω μειονεκτήματος, δεν προβλέπουμε τόσο μακριά όσο εσείς. ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ μας είναι πιο ταπεινοί, αλλά μόνο επειδή είναι ρεαλιστικοί, βρίσκονται μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων μας...

«Και μετά;» Δεν γνωρίζουμε τι θα γίνει μετά, αλλά έχουμε μάθει ότι κάθε βήμα μπροστά είναι μια νίκη. Ίσως καθυστερήσουμε. Τι πειράζει; Βαδίζουμε προς τον ίδιο στόχο. Ευχαριστούμε που μας ρωτάτε για το «ΜΕΤΑ», γιατί μας θυμίσατε ότι υπήρξε ένα «ΠΡΙΝ»

Πρέπει να αναπτύξουμε στο μέγιστο τους εαυτούς μας, όλες μας τις ικανότητες, τα μέσα που διαθέτουμε: να μάθουμε να ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΟΥΜΕ, να κυκλοφορούμε στο περιβάλλον μας».

***** Ο ΤΥΦΛΟΚΩΦΟΣ ΜΑΘΗΤΗΣ ΠΡΩΤΑ ΑΠΟ ΟΛΑ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ,
ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ,
ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΚΑΤΙ ΤΟ ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΟ,
ΚΑΤΙ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΕΞΩΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ.**

.....**μια μητέρα τυφλοκωφού παιδιού γράφει τη δική της ιστορία:** όταν πρόκειται να γεννήσεις ένα παιδί, είναι σα να οργανώνεις μια πολύ ωραία εκδρομή στην Ιταλία. Αγοράζεις βιβλία, μαζεύεις πληροφορίες και φτιάχνεις τα πλάνα σου. Μετά από μήνες προσδοκίας η τελική μέρα φτάνει. Ετοιμάζεις τις βαλίτσες σου και απογειώνεσαι με το αεροπλάνο. Μερικές ώρες αργότερα το αεροπλάνο προσγειώνεται και ακούγεται η φωνή της αεροσυνοδού.

- Καλώς ήρθατε στην Ολλανδία.
- Ολλανδία; Εγώ πετούσα για Ιταλία. Υποτίθεται πως θα έπρεπε να βρισκόμουν στην Ιταλία! Τι να κάνω στην Ολλανδία;

Αναγκαστικά όμως θα πρέπει εσύ να μείνεις στην Ολλανδία. Το σημαντικό είναι ότι δε βρισκεσαι σε μια απαίσια και βρώμικη τοποθεσία. Απλώς είναι μια διαφορετική χώρα. Εσύ αποφασίζεις να κατέβεις από το αεροπλάνο, αγοράζεις καινούρια βιβλία, ενημερώνεσαι και φτιάχνεις νέα πλάνα ταξιδιού για να γνωρίσεις τη χώρα της Ολλανδίας. Συναντάς τελείως διαφορετικά πράγματα από εκείνα που φανταζόσουν ότι θα δεις στην Ιταλία. Διαφορετική γλώσσα, διαφορετικούς ανθρώπους, που δεν περιμένεις να τους συναντήσεις ποτέ. Κρατάς την ανάσα σου, κοιτάζεις γύρω σου και αρχίζεις να παρατηρείς τις όμορφες τουλίπες και τα αξιοθέατα της Ολλανδίας. Γυρίζοντας πίσω από το ταξίδι σου, για χρόνια πολλά έχεις κουραστεί να βλέπεις φίλους και γνωστούς να πηγαινοέρχονται στην Ιταλία και όλοι τους να καυχούνται τι

ωραία που πέρασαν εκεί. Για το υπόλοιπο της ζωής σου, εσύ θα λες «Ναι! Εκεί ήταν το μέρος που θα ταξίδευα και εγώ». Και να ξέρεις ότι ο πόνος αυτού του ονείρου δε θα φύγει ποτέ γιατί αυτή η έλλειψη είναι πάρα πολύ σημαντική.

Αλλά, εάν ξοδέψεις τη ζωή σου για το γεγονός ότι δεν πήγες στην Ιταλία, εσύ ποτέ δε θα μείνεις και δε θα έχεις την ευκαιρία να απολαύσεις τις μοναδικές τουλίπες και τα σημαντικά αξιοθέατα της Ολλανδίας.

.....μια τυφλοκωφή γυναίκα η Dorothy Walt περιγράφει μια εμπειρία της: θυμάμαι ότι μόλις είχα ξυπνήσει στο θάλαμο ενός νοσοκομείου έπειτα από μια εγχείρηση. Δεν είχα συνέλθει αρκετά από την αναισθησία και άρχισα να αισθάνομαι πολύ μεγάλη μοναξιά. Τα ακουστικά βοηθήματα και τα γυαλιά μου τα είχαν βγάλει οι γιατροί λόγω της εγχείρησης και ήμουν αποκομμένη από όλα. Ξαφνικά, ένιωσα ένα χέρι στον ώμο μου να μου «λέει» ότι όλα πήγαν καλά. ΑΥΤΟ ΤΟ ΧΕΡΙ σήμαινε τα πάντα για μένα. ΕΚΕΙΝΗ Η ΚΙΝΗΣΗ μου έδωσε πολύ περισσότερα από ό,τι η όραση και η ακοή μαζί!

[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ](#)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Η τυφλοκώφωση είναι μια ασθένεια (όχι αρκετά γνωστή στην Ελλάδα), η οποία δεν αποτελείται από τις δύο αναπηρίες- την κώφωση ενωμένη με την τυφλότητα. Είναι μια τελείως διακρινόμενη αναπηρία με σοβαρές επιπτώσεις στη συμπεριφορά του πάσχοντα αλλά ιδιαίτερα στη μάθηση. Το όνομα της Helen Keler, παγκοσμίως γνωστό, μας θυμίζει το πάθος των τυφλοκωφών για ζωή. Η Helen έγινε τυφλοκωφή στον 19^ο μήνα της ζωής της και ως άτομο υψηλής ευφυΐας κατόρθωσε να αποφοιτήσει από το Harvard.

Η επικοινωνία με τα τυφλοκωφά άτομα σε καθημερινές καταστάσεις έχει περιγραφεί σε «συζητήσεις με σώματα». Σε μια τέτοια διαδικασία, οι άνθρωποι καταλαβαίνουν ο ένας τον άλλον βασισμένοι σε άλλες επικοινωνιακές κινήσεις όπως τη γλώσσα του σώματος, τα απτά σύμβολα, τη στάση του σώματος, την ένταση των μυών, τις φυσικές χειρονομίες,... Η συμμετοχή σε αυτόν τον κόσμο της αμεσότητας και της αφής, **απαιτεί υψηλά επίπεδα ευαισθησίας και ιδιαίτερη διαίσθηση** από τους ακούντες και βλέποντες συντρόφους και εκπαιδευτικούς.

Η έγκαιρη διάγνωση, η σωστή εκπαίδευση του παιδιού από μικρή ηλικία και η υποστήριξη της οικογένειας του συμβάλλουν στον περιορισμό των σοβαρών επιπτώσεων της τυφλοκώφωσης. Η εκπαίδευση με κύριο στόχο τις επικοινωνιακές ικανότητες του παιδιού, είναι πολύ σημαντική σε οποιοδήποτε επίπεδο αυτή μπορεί να αναπτυχθεί. Το να μεγιστοποιούμε ως εκπαιδευτικοί την επικοινωνιακή ικανότητα του, επιβεβαιώνει την ομαλή ένταξη του ατόμου στο κοινωνικό του περιβάλλον. Του δίνει τη δυνατότητα να κοντρολάρει τη δική του ζωή και να επηρεάζει το τι συμβαίνει σε αυτόν και στους άλλους.

Το σύγγραμμα αυτό προσπαθεί, με απλό και μεθοδικό τρόπο, να προσεγγίσει το θέμα της τυφλοκώφωσης. Ο λιτός λόγος και η έγκυρη επιστημονική ενημέρωση, αποτέλεσαν δύο από τους βασικούς άξονες της συγγραφής.

Το βιβλίο αποτελείται από πέντε κεφάλαια και παράρτημα. Στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρείται μια σύντομη παρουσίαση όλων εκείνων των στοιχείων(ορισμός, ιστορική αναδρομή, πληθυσμός, συμπτώματα, κ.α.) που είναι απαραίτητα σε μια πρώτη και ουσιαστική γνωριμία με το χώρο της τυφλοκώφωσης. Το δεύτερο κεφάλαιο περιέχει οδηγίες για εκπαιδευτικούς όπως, η δημιουργία ενός εκπαιδευτικού προγράμματος, πώς γίνεται πρακτικά η διάγνωση του μαθητή, ενδεικτικά παραδείγματα λειτουργικών δραστηριοτήτων και το πώς εφαρμόζονται στην πράξη, προσανατολισμός και κινητικότητα, κ.α. Στο τρίτο, τέταρτο και πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται αντίστοιχα, το θεωρητικό πλαίσιο που αποτελεί τη βάση για το σχεδιασμό ενός Αναλυτικού Προγράμματος, το Αναλυτικό Πρόγραμμα για την ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων τυφλοκωφών μαθητών σχολικής ηλικίας, και η Διδακτική Μεθοδολογία που πρέπει να ακολουθήσουμε για να υπάρξει ένα ουσιαστικό εκπαιδευτικό αποτέλεσμα. Τέλος, το παράρτημα περιέχει αναλυτικές πληροφορίες για τη Μελαγχρωστική Αμφιβληστροειδοπάθεια, έρευνες, χρήσιμες διευθύνσεις και προτεινόμενη ξενόγλωσση βιβλιογραφία.

Απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς. Περιέχοντας πληροφορίες και οδηγίες που προέρχονται από τη μελέτη και τη συστηματική παρακολούθηση της εκπαίδευσης των τυφλοκωφών σε άλλες χώρες, μιας και στην Ελλάδα μόλις πριν ένα χρόνο ιδρύθηκε το πρώτο σχολείο τυφλοκωφών. Σημαντικές πηγές αποτελούν ο Ολλανδός Van Dijk, το κέντρο Larnay στη Γαλλία, το σχολείο Perkins στη Βοστώνη και ο σύλλογος τυφλοκωφών παιδιών γονέων και κηδεμόνων «ΗΛΙΟΤΡΟΠΙΟ». Αξίζει σε αυτό το σημείο να αναφερθεί ότι υπάρχει μόνο ξενόγλωσση βιβλιογραφία πάνω στο συγκεκριμένο θέμα και ίσως το βιβλίο αυτό να είναι το πρώτο που εκδίδεται στην Ελλάδα με θέμα την Τυφλοκώφωση!

Περιέχει, επίσης, πρακτικές συμβουλές και ένα Αναλυτικό Πρόγραμμα Επικοινωνίας που μπορούν εύκολα να εφαρμοστούν στη χώρα μας. Οι εκπαιδευτικοί θα βρουν μεθόδους για σωστή διάγνωση και ενθάρρυνση, τρόπους αντιμετώπισης μη αποδεκτών συμπεριφορών, και συγκεκριμένες δραστηριότητες που μπορούν να διδάξουν.

Οι γονείς των τυφλοκωφών παιδιών θα βρουν χρήσιμες πληροφορίες για τη συνεργασία που θα πρέπει να έχουν με την εκπαιδευτική ομάδα, αλλά και για τη συνέχιση της εφαρμογής του προγράμματος στο σπίτι.

Ο Διευθυντής του προγράμματος Hilton/ Perkins και Πρόεδρος της Διεθνούς Οργάνωσης Τυφλοκωφών DBI Michael Collins, επισημαίνει: «Βασισμένος στις γνώσεις μας πάνω στις επιπτώσεις της τυφλοκώφωσης θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι η Ελλάδα πρέπει σήμερα (ΙΟΥΝΙΟΣ 2003), να έχει περισσότερα από 500 παιδιά ηλικίας μέχρι 21 ετών τα οποία είναι τυφλοκωφά, και τουλάχιστον 700 – 800 ενήλικες που έχουν ανάγκη από υπηρεσίες. Οι αποτελεσματικές υπηρεσίες σε αυτό τον αριθμό ανθρώπων στο μέλλον θα εξαρτηθούν πάρα πολύ από τη διαθεσιμότητα εξειδικευμένου προσωπικού.....»

Είναι φανερό, ότι οι οδηγίες και το Αναλυτικό Πρόγραμμα που περιέχονται στο βιβλίο αυτό δεν είναι δυνατόν να καλύψουν όλες τις ανάγκες των τυφλοκωφών μαθητών που φοιτούν στη χώρα μας. Κύριος στόχος είναι η αξιοποίηση και η διάδοση «καλών μεθόδων εκπαίδευσης τυφλοκωφών» σε όσο το δυνατόν περισσότερους εκπαιδευτικούς. Επιμέρους επιδιωκόμενοι στόχοι είναι μια πρώτη επαφή με την τυφλοκώφωση και με θέματα εκπαίδευσης των τυφλοκωφών παιδιών, η ανάπτυξη θετικής στάσης προς τα τυφλοκωφά άτομα και η κατανόηση της τυφλοκώφωσης σαν μια ξεχωριστή αναπηρία.

Ελπίζουμε, ότι θα βοηθήσουμε αρκετά, έτσι ώστε να διευκολυνθεί το δύσκολο έργο των εκπαιδευτικών και των γονέων, και να βελτιωθεί η εκπαίδευση των τυφλοκωφών μαθητών στη χώρα μας.

Το μέλλον μας δεν προδιαγράφεται από τη μοίρα, αλλά διαμορφώνεται από τις δικές μας αξίες, σκέψεις και πράξεις. Η διαπίστωση της ύπαρξης κατάλληλων προγραμμάτων για την εκπαίδευση των τυφλοκωφών μαθητών, μπορεί να συμβάλλει σε μια ουσιαστική παρέμβαση η οποία να: α) στοχεύει στην κριτική της σημερινής ελληνικής πραγματικότητας, β) καθορίζει τα πλαίσια θετικής αλλοίωσης αυτής της πραγματικότητας και γ) δημιουργεί προοπτικές διεκδίκησης από τους αρμόδιους φορείς, αλλά και από τους ίδιους τους τυφλοκωφούς για ένα καλύτερο αύριο.

Πέτρος Ορφανός

[ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ](#)